

Grensoverschrijdende sexting onder leerlingen: hoe voorkom je het, hoe reageer je?

INES MINTEN

Iedereen kent het fenomeen intussen: een jongere stuurt een naaktfoto naar het liefje, het liefje blijkt zo lief niet, stuurt het beeld door en binnen de kortste keren weet heel de school ervan. Hoe reageer je op je zo'n geval van grensoverschrijdende sexting? En nog beter: hoe voorkom je het? Brandpunt vroeg het na bij organisaties met kennis van zaken. Deze maand aan het woord: Child Focus.

Sexting (een samentrekking van de Engelse woorden *sex* en *texting*) is een relatief nieuw fenomeen. Wat ooit begon als elkaar pikante sms'jes sturen, evolueerde met de komst van de smartphone heel snel naar naaktfoto's of expliciete filmpjes. Op zich is daar niets mis mee. Sexting is vandaag onderdeel van de seksuele beleving: tien tot twintig procent van de jongeren waagt zich er al eens aan, hoe ouder de jongeren, hoe vaker het gebeurt. Wanneer het in vol vertrouwen en met wederzijdse toestemming wordt gedaan, kan het leuk en opwindend zijn. Het loopt pas mis wanneer zulke beelden onvrijwillig of onder druk tot stand komen of ongevraagd verder verspreid worden: plotseling is heel de klas op de hoogte, en erger. In zulke gevallen spreken we van grensoverschrijdende of niet-consensuele sexting: helemaal niet oké en zelfs strafbaar.

Het aantal gevallen van digitaal seksueel grensoverschrijdend gedrag neemt toe en de impact is vaak desastreus. Child Focus opent elke week vier à vijf dossiers rond het thema, dus meer dan tweehonderd per jaar. "En dat is het topje van de ijsberg: lang niet elk slachtoffer komt bij ons terecht", vertelt Stephan Smets van Child Focus. "Vraag in een groep jongeren wie zulke beelden al ooit heeft zien rondgaan en de helft van de handen gaat de hoogte in. Dat is heel wat."

Nooit meer beschikbaar

Om het fenomeen onder de aandacht te brengen, lanceerde de organisatie vorig jaar nog de aangrijpende campagne Bel Glenn. Glenn was vijftien toen een vals

Instagramprofiel een naaktfoto van hem verspreidde. Het beeld achtervolgde de jongen al een tijdje, maar dit incident bleek voor hem de druppel te veel en hij beëindigde zijn leven. Voor de campagne heractiveerde Child Focus zijn gsm-nummer. Wanneer je ernaar belt, krijg je deze boodschap te horen: "Glenn – is nooit meer beschikbaar", gevolgd door een uitleg van wat er gebeurd is. Na de biep mag je zelf je naam en een boodschap achterlaten. De campagne is hard, maar effectief: meer dan 37.000 mensen belden het nummer al. En het is nodig: "Niet-consensuele sexting is problematisch: het gaat heel ver. Net daarom is het voor jongeren ontzettend belangrijk om te weten dat ze er niet alleen voor staan", zegt Smets.

Victimblaming

"Vaak krijgen jongeren van wie zulke beelden online gedeeld worden, onmiddellijk de vraag hoe het toch mogelijk is dat ze zoiets ooit verstuurd hebben. De schuld wordt dus direct bij de zender zelf gelegd: victimblaming leeft heel erg rond dit thema, zowel bij ouders, leerkrachten als politie", vertelt Stephan Smets. Daarom zet Child Focus erg in op bewustmaking: de schuld ligt niet bij het slachtoffer, wél bij iedereen die helpt om het beeld verder te verspreiden.

Tieners iets verbieden is ook zelden de manier om iets van ze gedaan te krijgen, integendeel: als het verboden is, wordt het alleen nog spannender.

Tieners iets verbieden is ook zelden de manier om iets van ze gedaan te krijgen, integendeel: als het verboden is, wordt het alleen nog spannender. Child Focus geeft dus liever de boodschap dat sexting oké is, maar dat je wel zo veilig mogelijk moet doen. "Doe het bijvoorbeeld alleen met iemand die je in het echt kent – nooit met pure online contacten – en ook alleen als je die persoon helemaal vertrouwt", legt Stephan Smets uit. "Spreek af dat de beelden te allen tijde onder jullie tweeën blijven." En zelfs dan is het beter om wat extra voorzorgen te nemen: "Zorg er bijvoorbeeld voor dat je gezicht of andere herkenbare lichaamsdelen en tattoos er niet opstaan, of dat je omgeving niet herkenbaar in beeld komt: een anoniem beeld is al een stuk minder interessant om ongewenst te delen."

Maak het bespreekbaar

Grensoverschrijdende sexting is niet iets waar de meeste jongeren vlot mee naar hun ouders stappen: "Zeg papa, moet je nu horen wat ik meemaak ...". En het idee om het over zulke zaken met een leerkracht te hebben? Totaal ondenkbaar! Toch is net de bespreekbaarheid van zulke thema's cruciaal, zowel voor preventie als in de reactie na een incident. Wanneer het thema in een bepaalde les al eens aan bod is gekomen, is de drempel lager: het onderwerp blijft moeilijk, maar jongeren weten dat er iemand is die oor zal hebben naar hun verhaal.

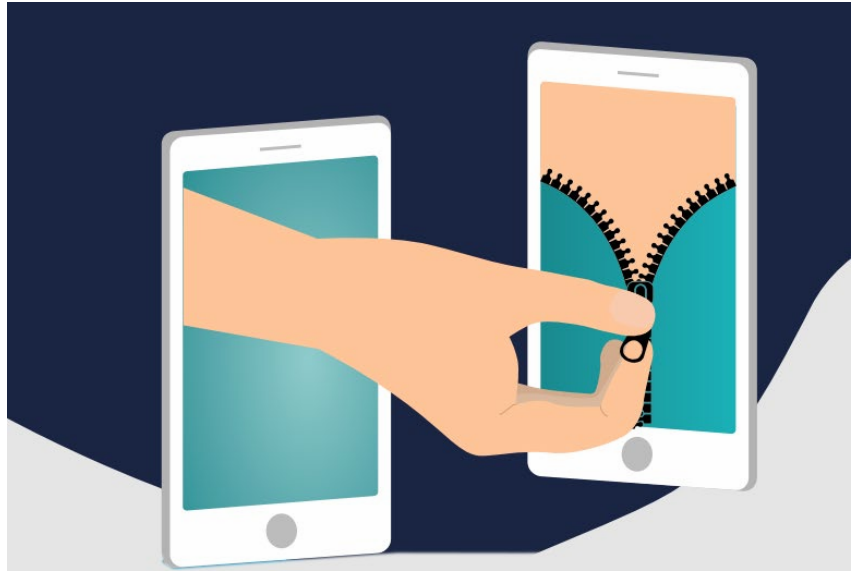
Hoe begin je aan zo'n gesprek? De website www.sextooth.be reikt heel wat handvatten aan waarmee leerkrachten en andere begeleidende volwassenen aan de slag kunnen gaan. Aan de hand van stellingen, vragen en verhalen, kunnen de jongeren hun mening (anoniem) kenbaar maken. Child Focus ontwikkelde ook een gratis lessenspakket rond het thema.

Onderneem actie: er bestaat hulp

Wat als het toch misgaat? Het slachtoffer moet hulp krijgen, dat staat vast. Bij Child Focus kunnen jongeren en volwassen begeleiders incidenten melden en hulp krijgen. "Wanneer jongeren bij Child Focus komen aankloppen, zullen we ze opvangen en duidelijk maken dat ze er niet alleen voor staan", zegt Stephan Smets. De organisatie gaat vervolgens in gesprek met directie en leerkrachten: hoe kun je de leerlingen beter sensibiliseren over hun verantwoordelijkheid in dit soort zaken?

Voor de jongere van wie de beelden circuleren, is het natuurlijk van cruciaal belang dat het stopt: de foto's of filmpjes moeten uit de openbaarheid gehaald worden. Ook daarvoor is Child Focus de aangewezen partner. De organisatie is een zogenaamde *trusted flagger*: ze heeft connecties met grote platformen zoals Meta, Google en TikTok en kan de beelden daar dus laten weghalen. "Het gebeurt geregeld dat een jongere na een dergelijk incident van school verandert: als de beelden verdwijnen, begint die daar makkelijker met een schone lei."

In het volgende nummer van Brandpunt gaan we met Sensoa dieper in op digitaal seksueel grensoverschrijdend gedrag. Die organisatie zet sterk in op preventie en beleid. Ze ontwikkelde een vlaggensysteem dat helpt om seksueel gedrag in te schatten (is het grensoverschrijdend of niet?) en er gepast op te reageren.

Nuttige links

- Child Focus**
 Ben je of ken je een slachtoffer van grensoverschrijdende sexting? Neem contact op met Child Focus op het gratis nummer 116 000 of via 116000@childfocus.org. Je vindt er de klok rond gehoor!
- Lespakket Child Focus**
 Gratis lesvoorbereiding rond sexting voor leerlingen van het secundair onderwijs. Je vindt ze op www.childfocus.be, klik door op 'seksuele uitbuiting' – 'grensoverschrijdende sexting': onderaan bij 'Meer info en educatief materiaal' kun je ze eenvoudig als pdf downloaden. Child Focus ontwikkelde ook een les-pakket samen met Sensoa: "**No shame No blame**" <https://is.gd/6R1bgJ>
- Cybersquad.be**
 Jongeren vinden informatie op maat via Cybersquad.be, een website van Child Focus. Ze kunnen er ook laagdrempelig en anoniem hulp zoeken via een chat-functie.
- Sexting.be**
 Op sexting.be vind je heel wat informatie over het fenomeen. De doelgroep zijn jongeren, maar ook ouders, leerkrachten en andere begeleiders.
- Sextoooh.be**
 Deze website biedt drie toegankelijke, digitale activiteiten die helpen om met jongeren in gesprek te gaan over sexting en genderstereotypen.

COC ZOEKT

Een voltijdse beleidsondersteuner en vormer Arbeidswelzijn

Arbeidswelzijn is een belangrijk thema in onderwijs. COC wil via een deskundige en gedragen inbreng wegen op alle welzijnsdossiers met betrekking tot onderwijs. Naast de zes andere welzijnsdomeinen is het psychosociaal welzijn voor COC een prioritaire opdracht. Het is belangrijk dat de Comit es Arbeidswelzijn opgericht worden en dat onze vertegenwoordigers in die Comit es begeleid en ondersteund worden. Wil jij daar graag je schouders onder zetten?

Solliciteer dan snel via een e-mail naar de assistent van het secretariaat-generaal (secretariaat-generaal@coc.be).

De volledige (aangepaste) vacature en vereisten vind je via www.coc.be.

